

Sygn. akt **II AKa 64/12**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie, II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Olszewski
Sędziowie:	SA Stanisław Kucharczyk (spr.) SA Andrzej Wiśniewski
Protokolant:	St. sekr. sądowy Jorella Atraszkiewicz

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej Zdzisława Rynkiewicza

po rozpoznaniu w dniu 4 października 2012 r. sprawy

L. K., J. P., a na podstawie art. 435 k.p.k. także M. S.

oskarżonych z art. 286 § 1 k.k. i inne

z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonych L. K.
i J. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 31 sierpnia 2010 r. sygn. akt III K 105/07

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, iż:

1. uchyla wobec M. S. orzeczenie o karze łącznej zawarte
w punkcie V zaskarżonego wyroku,

2. odnośnie czynu przypisanego oskarżonym L. K.

i M. S. w punkcie I zaskarżonego wyroku to uznaje ich za winnych tego, że w dniu 15 grudnia 1998 r. w S., działając
wspólnie

i w porozumieniu - L. K. jako Dyrektor Spółki z o.o. (...) z/s w S., a M. S. jako kierownik działu obrotu zbożem w/w
spółki w celu osiągnięcia korzyści majątkowej poprzez uzyskanie dopłat z Agencji Rynku Rolnego Oddział Terenowy w
S., na podstawie zawartej w dniu 21 października 1998 r. umowy zlecenia nr (...) z tytułu skupu zbóż konsumpcyjnych
od producentów krajowych ze zbiorów 1998 r.

w wysokości 60 zł za każdą tonę żyta skupionego po cenie nie niższej niż

360 zł, oraz 90 zł za każdą tonę pszenicy skupionej po cenie niższej niż 510 zł oraz dopłat w wysokości 5 zł za
przechowywanie każdej tony skupionego zboża, wprowadzili w błąd ARROT w S. co do ilości, wartości skupionego
zboża, terminów przeprowadzanych transakcji gospodarczych przedkładając dokumenty stwierdzające nieprawdę co
do przeprowadzonego zgodnie z w/w umową interwencyjnego skupu żyta i pszenicy z dopłatami ARROT z których

wynika, iż nabyli w okresie do 31.10.1998 r.: od Gospodarstwa Rolnego (...) S. S. 100 ton żyta, od Gospodarstwa Rolnego (...) S.C. A. P. 96 ton żyta, od „Gospodarstwa Rolnego (...)” F. B. żyto w ilości 60 ton, od „Rodzinnego Gospodarstwa Rolnego” J. B. (2) i G. B. żyto

w ilości 80.700 ton, od Przedsiębiorstwa Rolno-Handlowego (...) Sp. z o.o. L. N. żyto w ilości 100 ton, od Sp. z o.o. (...) 277.520 ton żyta, od PRH (...) Sp. z o.o. 42.580 ton pszenicy, od Gospodarstwa Rolnego Z. P. 63.329 ton pszenicy, podczas, gdy w rzeczywistości zboże to nie zostało skupione w w/w ilościach w okresie objętym interwencyjnym skupem zbóż określonym według umowy - zlecenia nr (...) w następstwie czego doprowadzili do niekorzystnego rozporządzenia mieniem Agencji Rynku Rolnego Oddział Terenowy w S. w kwocie 42.853,20 zł z tytułu rzekomego skupu żyta oraz w kwocie 9 531,90 zł z tytułu rzekomego skupu pszenicy oraz w kwocie 4.100,65 zł z tytułu przechowywania w/w zboża uzyskując nienależne dopłaty z tytułu przeprowadzonego skupu zboża niezgodnie z warunkami umowy zlecenia nr (...) o łącznej kwocie 56 485,75 zł czym działali na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w S., tj. przestępstwa

z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 297 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 286 § 1 k.k. przy zast. art. 11 § 3 k.k., art. 33 § 2 i 3 k.k. wymierza im kary po 10 (dziesięć) miesięcy pozbawienia wolności i po 80 (osiemdziesiąt) stawek dziennych grzywny, z tym, że ustala wobec L. K. wysokość stawki dziennej grzywny na 40 (czterdzieści) złotych, a wobec M. S. po 20 (dwadzieścia) zł każda;

3. odnośnie czynu przypisanego M. S. w punkcie II zaskarżonego wyroku to uznaje go za winnego tego, że w okresie od 30 października 1998 r. do 14 grudnia 1998 r. w S., działając

w krótkich odstępach czasu z góry powziętym zamiarem w celu osiągnięcia korzyści majątkowej będąc kierownikiem działu obrotu zbożami w Sp. z o.o. (...) nakłaniał J. P. do wystawienia stwierdzającej nieprawdę dokumentacji księgowej w związku z prowadzonym przez w/w Spółkę interwencyjnym skupem zboża konsumpcyjnego ze zbiorów 1998 r.

z zastosowaniem dopłat z Agencji Rynku Rolnego na podstawie umowy - zlecenia (...) z dnia 21.10.1998 r., w której J. P. poświadczala nieprawdę co do ilości i terminów skupionego zboża, z której to dokumentacji wynikało, iż Sp. z o.o. (...) zakupiła w okresie do 31.10.1998 r.: od Gospodarstwa Rolnego (...) S. S. 100 ton żyta, od Gospodarstwa Rolnego (...) S.C.

A. P. 96 ton żyta, od „Gospodarstwa Rolnego (...)” F. B. żyto w ilości 60 ton, od „Rodzinnego Gospodarstwa Rolnego” J. B. (2)

i G. B. żyto w ilości 80.700 ton, od Przedsiębiorstwa Rolno-Handlowego (...) Sp. z o.o. L. N. żyto w ilości 100 ton, od Sp. z o.o. (...) 277.520 ton żyta, od PRH (...) Sp. z o.o. 42.580 ton pszenicy, od Gospodarstwa Rolnego Z. P. 63.329 ton pszenicy podczas, gdy w rzeczywistości zboże to nie zostało zakupione

w okresie od 21.10.1998 r. do 31.10.1998 r. w ilościach w/w, tj. przestępstwa

z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 271 § 1 i § 3 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to na podstawie art. 19 § 1 k.k. w zw. z art. 271 § 1 i 3 k.k. i art. 33 § 2 i 3 k.k. skazuje go na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności i wymierza mu 40 (czterdzieści) stawek dziennych grzywny po 20 (dwadzieścia) zł każda;

4. odnośnie czynu przypisanego J. P. w punkcie III uznaje ją za winną tego, że w okresie od 30.10.1998r. do 14.12.1998 r. w S. działając w krótkich odstępach czasu z góry powziętym zamiarem w celu osiągnięcia korzyści majątkowej będąc osobą uprawnioną w Sp. z o.o. (...) do wystawienia dokumentacji księgowej w związku

z prowadzonym przez w/w spółkę interwencyjnym skupem zbóż konsumpcyjnych ze zbiorów 1998 r. z zastosowaniem dopłat z Agencji Rynku Rolnego na podstawie umowy - zlecenia nr (...) z dnia 21.10.1998 r. wystawiła dokumenty rozliczeń poświadczając w nich nieprawdę co do ilości, wartości i terminów skupionego zboża, z których wynikało, iż Sp. z o.o. (...) zakupiła w okresie do 31.10.1998 r.: od Gospodarstwa Rolnego (...) S. S. 100 ton żyta, od Gospodarstwa Rolnego (...) S.C. A. P. 96 ton żyta, od „Gospodarstwa Rolnego (...)” F. B. żyto w ilości 60 ton, od „Rodzinnego Gospodarstwa Rolnego” J. B. (2) i G. B. żyto

w ilości 80.700 ton, od Przedsiębiorstwa Rolno-Handlowego (...) Sp. z o.o. L. N. żyto w ilości 100 ton, od Sp. z o.o. (...) 277.520 ton żyta, od PRH (...) Sp. z o.o. 42.580 ton pszenicy, od Gospodarstwa Rolnego Z. P. 63.329 ton pszenicy podczas, gdy w rzeczywistości zboże to nie zostało zakupione w okresie od 21.10.1998 r. do 31.10.1998 r. w ilościach w/w, tj. przestępstwa z art. 271 § 1 i 3 k.k. w zw.

z art. 12 k.k. i za to na podstawie art. 271 § 1 i 3 k.k. oraz art. 33 § 2 i 3 k.k. wymierza jej karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności i 40 (czterdzieści) stawek dziennych grzywny po 10 (dziesięć) zł każda;

5. na podstawie art. 85 k.k. i 86 § 1 k.k. orzeka wobec M. S. karę łączną 10 (dziesięciu) miesięcy pozbawienia wolności i 80 (osiemdziesiąt) stawek dziennych grzywny po 20 (dwadzieścia) zł każda;

6. na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k., 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie kar pozbawienia wolności orzeczonych wobec L. K., M. S. i J. P. warunkowo zawiesza na okres próby 2 (dwóch) lat;

II. obciąża oskarżonych kosztami postępowania odwoławczego związanymi z ich udziałem w sprawie i wymierza opłaty za obie instancje:

- L. K. - 820 (osiemset dwadzieścia) złotych,

- M. S. - 500 (pięćset) złotych,

- J. P. - 200 (dwieście) złotych.

Sygn. akt II AKa 64/12

UZASADNIENIE

L. K. i M. S. zostali oskarżeni o to, że:

I. w dniu 15 grudnia 1998 r. w S., działając wspólnie i w porozumieniu - L. K. jako Dyrektor Spółki z o.o. (...) z/s w S., a M. S. jako kierownik działu obrotu zbożem w/w spółki w celu osiągnięcia korzyści majątkowej poprzez uzyskanie dopłat z Agencji Rynku Rolnego Oddział Terenowy w S., na podstawie zawartej w dniu 21 października 1998 r. umowy zlecenia nr (...) z tytułu skupu zbóż konsumpcyjnych od producentów krajowych ze zbiorów 1998 r. w wysokości 60 zł za każdą tonę żyta skupionego po cenie nie niższej niż 360 zł, oraz 90 zł za każdą tonę pszenicy skupionej po cenie niższej niż 510 zł oraz dopłat w wysokości 5 zł za przechowywanie każdej tony skupionego zboża, wprowadził w błąd ARROT w S. co do ilości oraz ceny skupionego zboża, terminów przeprowadzanych transakcji gospodarczych przedkładając dokumenty stwierdzające nieprawdę co do przeprowadzonego zgodnie z w/w umową interwencyjnego skupu żyta i pszenicy z dopłatami ARROT z których wynika, iż na podstawie:

- rozliczeń nr (...), (...), (...), (...) z dnia 30.10.1998 r. nabył od Przedsiębiorstwa Rolnego (...) sp. z o.o. 400 ton żyta,

- rozliczenia nr (...) z dnia 30.10.1998 r. nabył od Sp. z o.o. (...) 200 ton żyta,

- rozliczenia nr (...) z dnia 31.10.1998 r. nabyli od Gospodarstwa Rolnego (...) S. S. 100 ton żyta i rozliczeń nr (...), (...), (...), (...) z dnia 30.10.1998 r. nabyli pszenicę w ilości 53.360 ton,

- rozliczenia nr (...) z dnia 31.10.1998 r. nabyli od Gospodarstwa Rolnego(...) S.C. G. P. 96 ton żyta i rozliczeń nr (...), (...), (...) z dnia 30.10.1998 r. nabyli 42.620 ton pszenicy,

- rozliczeń nr (...), (...) z dnia 30.10.1998 r. nabyli od firmy (...) S. D. pszenicę w ilości 45 ton,

- rozliczenia nr (...) z dnia 31.10.1998 r. nabyli od „Gospodarstwa Rolnego (...)” F. B. żyto w ilości 60 ton,

- rozliczeń nr (...), (...), (...), (...) z dnia 30.10.1998 r. nabyli od „Rodzinnego Gospodarstwa Rolnego” J. B. (2) i G. B. żyto w ilości 80.700 ton,

- rozliczenia nr (...) z dnia 31.10.1998 r. nabyli od Przedsiębiorstwa Rolno-Handlowego (...) Sp. z o.o. L. N. żyto w ilości 100 ton,

- rozliczeń nr (...), (...) z dnia 30.10.1998 r. nabyli od Gospodarstwa Rolnego R. P. 35.320 ton pszenicy,

- rozliczenia nr (...) z dnia 30.10.1998 r. nabyli od Sp. z o.o. (...) W. A. pszenicę w ilości 20.010 ton,
  - rozliczenia nr (...) z dnia 30.10.1998 r. nabyli od Sp. z o.o. (...) 400 ton żyta,
  - rozliczenia nr (...) z dnia 31.10.1998 r. nabyli od PRH(...)Sp. z o.o. 42.580 ton pszenicy,
  - rozliczeń nr (...), (...), (...) z dnia 30.10.1998 r. nabyli od Gospodarstwa Rolnego (...) pszenicę w ilości 55.140 ton,
  - rozliczeń nr (...), (...), (...), (...) z dnia 30.10.1998 r. nabyli od Gospodarstwa Rolnego Z. P. 82.359 ton pszenicy,
- podczas, gdy w rzeczywistości:

- zboże od Sp. z o.o. (...), Sp. z o.o. (...) nabyli po cenach niższych aniżeli ceny ustalone w umowie zlecenia nr (...),
- zboże od Gospodarstwa Rolnego (...), Gospodarstwa Rolnego (...) S.C. G. P., firmy (...) S. D., Gospodarstwa Rolnego F. B., Rodzinnego Gospodarstwa J. B. (2) i G. B., Przedsiębiorstwa Rolno-Handlowego(...) Sp. z o.o. L. N., Gospodarstwa Rolnego R. P., Sp. z o.o. (...) W. A., Gospodarstwa Rolnego Z. P. i od Sp. z o.o. (...) nie zostało skupione w w/w ilościach w okresie objętym interwencyjnym skupem zbóż określonym według umowy- zlecenia nr (...) w następstwie czego doprowadzili do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości Agencji Rynku Rolnego Oddział Terenowy w S. w kwocie 86.202 zł z tytułu rzekomego skupu żyta w kwocie 33.875,01 zł z tytułu rzekomego skupu pszenicy oraz w kwocie 9.065,44 zł z tytułu przechowywania w/w zboża uzyskując dopłaty z tytułu przeprowadzonego skupu zboża niezgodnie z warunkami umowy zlecenia nr (...) o łącznej kwocie 129.142,45 zł czym działali na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w S.

tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk w zb. z art. 297 § 1 kk w zb. z art. 270 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 k.k..

Nadto M. S. został oskarżony o to, że:

II. w okresie od co najmniej 30 października 1998 r. do co najmniej 14 grudnia 1998 r. w S., działając w krótkich odstępach czasu z góry powziętym zamiarem w celu osiągnięcia korzyści majątkowej będąc kierownikiem działu obrotu zbożami w Sp. z o.o. (...) nakłaniał J. P. do wystawienia stwierdzającej nieprawdę dokumentacji księgowej w związku z prowadzonym przez w/w Spółkę interwencyjnym skupem zboża konsumpcyjnego ze zbiorów 1998 r. z zastosowaniem dopłat z Agencji Rynku Rolnego na podstawie umowy- zlecenia nr (...) z dnia 21.10.1998 r., w której J. P. poświadczala nieprawdę co do ilości i terminów skupionego zboża z której to dokumentacji wynikało, iż Sp. z o.o. (...) zakupiła na podstawie:

- rozliczeń nr (...), (...) w dniu 30.10.1998 r. od P. R (...) Sp. z o.o. o 400 ton żyta,
- rozliczenia nr (...) w dniu 30.10.1998 r. od Sp. z o.o. (...) 200 ton żyta,
- rozliczenia nr (...) w dniu 31.01.1998 r. od G. R. S. S. 100 ton żyta, rozliczeń nr (...)- (...) w dniu 30.10.1998 r. 53.360 ton pszenicy,
- rozliczenia nr (...) w dniu 31.10.1998 r. od G. R. (...) S.C. G. P. 96 ton żyta, rozliczenia nr (...)- (...) w dniu 30.10.1998 r. 42.620 ton pszenicy,
- rozliczeń nr (...) i (...) w dniu 30.10.1998 r. od firmy (...) S. D. 45 ton pszenicy,
- rozliczenia nr (...) w dniu 31.10.1998 r. od G. R F. B. 60 ton żyta,
- rozliczeń nr (...) w dniu 30.10.1998 r. od R. F. R. J. B. (2) i G. B. 80.700 ton żyta,
- rozliczenia nr (...) w dniu 31.10.1998 r. od P. R. H (...) Sp. z o.o. L. N. 100 ton żyta,

- rozliczeń nr (...) i (...) w dniu 30.10.1998 r. od G. R. R. P. 35.320 ton pszenicy,
- rozliczenia nr (...) w dniu 30.10.1998 r. od Sp. z o.o. (...) W. A. 20.010 ton pszenicy,
- rozliczeń nr (...) - (...) w dniu 30.10.1998 r., od G. R. (...) 55.140 ton pszenicy,
- rozliczenia nr (...) w dniu 30.10.1998 r. od Sp. z o.o. (...) 400 ton żyta,
- rozliczenia nr (...) w dniu 31.01.1998 r. od PRH Sp. z o.o. (...) 42.580 ton pszenicy,
- rozliczeń nr (...) - (...) w dniu 30.10.1998 r. od G. R. Z. P. 82.359 ton pszenicy,

podczas, gdy w rzeczywistości:

- zboże o.d Sp. z o.o. (...), (...) zostało zakupione przez Sp. z o.o. (...) po cenach niższych aniżeli ceny określone w umowie - zleceniu nr (...) na podstawie której został przeprowadzony interwencyjny skup zboża ze zbiorów 1998 r.,
- zboże od pozostałych w/w producentów krajowych nie zostało zakupione w okresie od 30.10.1998 r. do 31.10.1998 r. w ilościach w/w,

tj. o przestępstwo z art. 18 § 2 kk w zw. z art. 271 § 1 i § 3 kk w zw. z art. 12 k.k..

J. P. została oskarżona o to, że:

III. w okresie od co najmniej 30.10.1998 r. do co najmniej 14.12.1998 r. w S. działając w krótkich odstępach czasu z góry powziętym zamiarem w celu osiągnięcia korzyści majątkowej będąc osobą uprawnioną w Sp. z o.o. (...) do wystawienia dokumentacji księgowej w związku z prowadzonym przez w/w spółkę interwencyjnym skupem zbóż konsumpcyjnych ze zbiorów 1998 r. z zastosowaniem dopłat z Agencji Rynku Rolnego na podstawie umowy - zlecenia nr (...) z dnia 21.10.1998 r. wystawiła n/w rachunki poświadczając w nich nieprawdę co do ilości ceny i terminów skupionego zboża, z których wynikało, iż Sp. z o.o. (...) zakupiła na podstawie:

- rozliczeń nr (...) - (...) w dniu 30.10.1998 r. od P. R. (...) (...) Sp. z o.o. 400 ton żyta,
- rozliczenia nr (...) w dniu 30.10.1998 r. od Sp. z o.o. (...) 200 ton żyta,
- rozliczenia nr (...) w dniu 31.10.1998 r. od G.R S. S. 100 ton żyta, rozliczeń nr (...) - (...) w dniu 30.10.1998 r. 53.360 ton pszenicy,
- rozliczenia nr (...) w dniu 31.10.1998 r. od G. R (...) S.C. G. P. 96 ton żyta, rozliczeń nr (...) - (...) w dniu 30.10.1998 r. 42.620 ton pszenicy,
- rozliczeń nr (...), (...) w dniu 30.10.1998 r. od firmy (...) S. D. 45 ton pszenicy,
- rozliczenia nr (...) w dniu 31.10.1998 r. od G. R. F. B. 60 ton żyta,
- rozliczeń nr (...) - (...) w dniu 30.10.1998 r. od RGR J. B. (2) i G. B. 80.700 ton żyta,
- rozliczenie nr (...) w dniu 31.10.1998 r. od PRH (...) Sp. z o.o. L. N. 100 ton żyta,
- rozliczeń nr (...), (...) w dniu 30.10.1998 r. od G. R. R. P. 35.320 ton pszenicy,
- rozliczenia nr (...) w dniu 30.10.1998 r. od Sp. z o.o. (...) W. A. 20.010 ton pszenicy,
- rozliczeń nr (...). (...) w dniu 30.10.1998 r. od G. R. (...) 55.140 ton pszenicy,

- rozliczenia nr (...) w dniu 30.10.1998 r. od Sp. z o.o. (...) 400 ton żyta,
- rozliczenia nr (...) w dniu 31.10.1998 r. od PRH Sp. z o.o. (...) 42.580 ton pszenicy,
- rozliczeń nr (...) - (...) w dniu 30.10.1998 r. G.R. Z. P. 82.359 ton pszenicy,

podczas, gdy w rzeczywistości:

- zboże od Sp. z o.o. (...), (...) zostało zakupione przez Sp. z o.o. (...) po cenach niższych aniżeli ceny określone w umowie-zleceniu nr (...) na podstawie, której został przeprowadzony interwencyjny skup zboża ze zbiorów 1998 r.,
- zboże od pozostałych w/w producentów krajowych nie zostało zakupione w okresie od 30.10.1998 r. do 31.10.1998 r. w ilościach w/w, tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 i 3 kk w zw. z art. 12 k.k.

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 31 sierpnia 2010 r.:

1. oskarżonych L. K. i M. S. uznał za winnych popełnienia czynu zarzuconego im w punkcie I z tym, że przyjął, że mienie Agencji Rynku Rolnego Oddział Terenowy w S., do którego niekorzystnego rozporządzenia doprowadzili nie było mieniem znacznej wartości, a jego kwota wynosiła łącznie 79.819,65 zł, tj. czynu z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 297 § 1 kk w zb. z art. 270 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i za przestępstwo to, na podstawie art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk, art. 33 § 2 i 3 kk wymierzył im kary po 1 (jednym) roku pozbawienia wolności i 100 (sto) stawek dziennych grzywny w kwocie po 40 (czterdzieści) zł każda,
2. M. S. uznał za winnego popełnienia czynu zarzuconego w punkcie II i za przestępstwo to, na podstawie art. 19 § 1 kk w zw. z art. 271 § 1 i 3 kk i art. 33 § 2 i 3 kk wymierzył mu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności i 50 (pięćdziesiąt) stawek dziennych grzywny w kwocie po (dwadzieścia) zł każda,
3. J. P. uznał za winną popełnienia zarzuconego jej czynu i za przestępstwo to, na podstawie art. 271 § 1 i 3 kk i art. 33 § 2 i 3 kk wymierzył jej karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności i 50 (pięćdziesiąt) stawek dziennych grzywny w kwocie po 10 (dziesięć) zł każda,
4. na podstawie art. 85 kk i art. 86 § 1 i 2 kk M. S. wymierzył karę łączną 1 (jednego) roku i 2 (dwóch) miesięcy pozbawienia wolności i 100 (sto) stawek dziennych grzywny w kwocie po 40 (czterdzieści) złotych każda,
5. na podstawie art. 69 § 1 i 2 kk i art. 70 § 1 pkt 1 kk wykonanie orzeczonych wobec L. K., M. S., J. P. kar pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 2 (dwóch) lat próby,
6. zasądził od oskarżonych L. K., M. S. i J. P. koszty procesu częściach ich dotyczących, w tym opłaty od wymiaru kary.

Wyrok zaskarżył obrońca oskarżonych L. K. i J. P., zarzucając mu:

1. naruszenie przepisów postępowania, które miały wpływ na treść orzeczenia, tj.:
  - a) art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k. i art. 7 k.p.k. poprzez nienależyte rozważenie całokształtu materiału dowodowego sprawy oraz wybiórczy dobór dowodów dotyczących postawionych zarzutów, jednostronną ocenę i interpretację dowodów uwzględniającą wyłącznie okoliczności przemawiające na niekorzyść oskarżonych (przede wszystkim w zakresie przyjęcia niekorzystnej dla oskarżonych opinii biegłego), podczas gdy obiektywna ich ocena prowadzi do odmiennych ustaleń faktycznych;
  - b) art. 442 § 3 k.p.k., polegające na nie wykonaniu czynności i nie wyjaśnieniu zagadnień faktycznych i prawnych wskazywanych przez Sąd Apelacyjny, których przeprowadzenie miało kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy;

c) art. 424 § 1 k.p.k. poprzez niedostateczne wyjaśnienie podstaw wyroku, w tym brak szczegółowych rozważań na temat faktów, które zostały udowodnione bądź też faktów, które Sąd uznał za nieudowodnione, a także dlaczego nie uznano dowodów

przeciwnych oraz zupełnie pobieżne wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku, w tym rozważań dotyczących zagadnień cywilnoprawnych, które stanowiły integralną część stanu faktycznego i kwalifikacji czynu zarzucanego oskarżonym, a których wyjaśnienie było konieczne dla ustalenia odpowiedzialności karnej oskarżonych;

d) art. 201 k.p.k. oraz pozostający w związku z naruszeniem tego przepisu art. 5 § 2 k.p.k., przejawiający się w dowolnym przyjęciu jednej z dwóch — rozbieżnych co do istoty opinii biegłych sądowych, bez próby rozstrzygnięcia pojawiających się w nich rozbieżności stosownie do wskazanego art. 201 k.p.k. i bezpodstawnym oraz nieuzasadnionym przyjęciu opinii dla oskarżonych niekorzystnej;

oraz wynikający z powyższych uchybień błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, polegający na:

- dowolnym przyjęciu, iż L. K. miał wiedzę na temat ewentualnych nieprawidłowości w przeprowadzonych dostawach zboża w ramach skupu interwencyjnego oraz że miał wpływ na treść wystawianych przez osoby trzecie dokumentów, podczas gdy okoliczności sprawy i przeprowadzone dowody przeczą takim ustaleniom;

- bezpodstawnym i zupełnie dowolnym przyjęciu, iż M. S. i L. K. byli świadomi tego, że zbóż nie skupili w ciągu 7 dni i następnie dostosowali dokumentację do wymogów umowy zawartej z Agencją Rynku Rolnego fałszując je, podczas gdy twierdzenie to nieoparte jest żadnymi dowodami, a z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie nie sposób jest wywieść i uzasadnić takiej tezy;

- nieuzasadnionym przyjęciu, iż oskarżona J. P., wystawiając rozliczenia za zboże miała świadomość, że ich treść nie odzwierciedla rzeczywistego stanu rzeczy w sytuacji, gdy dowody przeprowadzone w toku postępowania nie dają ku temu podstaw;

- nieuzasadnionym przyjęciu, iż oskarżona J. P. wystawiała „dokumenty mające charakter publiczny”, na których treść miała wpływ, podczas gdy w rzeczywistości sporządzała ona jedynie rozliczenia, zaś dokumenty księgowo, tj. rachunki i faktury były wystawiane przez podmioty zewnętrzne, tj. przez rolników dokonujących sprzedaży zboża.

Wskazując na powyższe uchybienia, na podstawie art. 427 § 1 k.p.k. i art. 437 k.p.k., wniósł o zmianę wyroku poprzez jego uchylenie w zaskarżonej części i uniewinnienie oskarżonych od zarzucanych im czynów, lub w razie konieczności o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonych L. K. i J. P. okazała się częściowo zasada. Z uwagi na treść art. 435 k.p.k. spowodowała również zmianę orzeczenia na korzyść oskarżonego M. S., który skutecznie nie zaskarżył wyroku, bowiem te same względy, co u skarżących, przemawiały za zmianą wyroku wobec M. S..

Przed przystąpieniem do analizy zarzutów apelacji podkreślić należy, iż podzielić należy wiele uwag krytycznych skarżącego oraz oskarżonych skierowanych zwłaszcza do formy i treści uzasadnienia wyroku, które nie spełnia wymogów określonych w art. 424§1 i 2 k.p.k.. Jednocześnie zaznaczyć trzeba, iż o trafności rozstrzygnięcia nie decyduje jego uzasadnienie, lecz materiał stanowiący podstawę orzeczenia (zob. tak Z. Doda, A. Gaberle, w: Kontrola odwoławcza w procesie karnym, ABC 1997, s. 103). Ten zaś, po jego uzupełnieniu w tym postępowaniu odwoławczym, zdaniem Sądu Apelacyjnego, pozwala na wydanie merytorycznego rozstrzygnięcia.

Nie sposób odmówić słuszności (choć nie do końca) uwagom obrońcy, podnoszącego niewykonanie wszystkich zaleceń Sądu odwoławczego sformułowanych w trybie art. 442§3 k.p.k., dotyczących zwłaszcza wyjaśnienia aspektów cywilnoprawnych dostaw zboża przez rolników do (...) w ramach interwencyjnego skupu zbóż w 1998 r.. Jednakże nie

można pomijać, przy weryfikacji postępowania i wydanego orzeczenia tego, iż Sąd I instancji uzupełnił postępowanie dowodowe przesłuchując przedstawicieli Agencji Rynku Rolnego i przeprowadzając dowód z opinii innego biegłego z zakresu księgowości, wyjaśniając w sposób szczegółowy zasady skupu interwencyjnego i ilości zboża dostarczone w okresie skupowym i po tym czasie. Ponadto stanowisko Sądu Apelacyjnego zajęte w niniejszym postępowaniu, w oparciu o uzupełniony materiał dowodowy przy ponownym rozpoznaniu sprawy i na ostatniej rozprawie odwoławczej, w szczególności co do zasad skupu interwencyjnego i tzw. zboża z depozytu, sprawia, iż aspekty cywilnoprawne, wyeksponowane w uwagach sformułowanych w uzasadnieniu poprzedniego wyroku Sądu Apelacyjnego (np. co do dostawy zboża przed okresem skupowym, posiadania zboża, przewłaszczenia), straciły na aktualności. Obecny stan sprawy pozwala na uznanie, iż kwestie te zostały dostatecznie wyjaśnione i pozwalają na przyjęcie, iż jako nienależne należy potraktować tylko te dopłaty, które (...) uzyskał za zboże niedostarczone do punktu skupu przed 31.10.1998 r.. Od razu dodać trzeba, iż przesądzenie tej kwestii przez Sąd Apelacyjny na etapie postępowania odwoławczego i przyjęcie, iż dostaw zboża przed 21.10.1998 r. nie można potraktować jako niezgodnych z zasadami interwencyjnego skupu zbóż w 1998 r., nie powoduje naruszenia zasady instancyjności, jako że przecież oskarżeni prezentowali taki pogląd w swoich wyjaśnieniach, powołując się nawet na konsultacje z prawnikami (np. oświadczenie M. S. k. 6918, wyjaśnienia E. T.k. 7029). Takie samo stanowisko zajął biegły J. B. (1) w swojej opinii. W tym przedmiocie Sąd Apelacyjny podzielił zastrzeżenia obrońcy, co do bezzasadnego odrzucenie przez Sąd I instancji poglądu biegłego J. B. (1) wyrażonego w tej kwestii, dochodząc do wniosku, iż ten biegły, wypowiadając się tak, nie wkroczył w materię (interpretację przepisów) zastrzeżoną wyłącznie dla sądu, bowiem przecież przy ocenie poszczególnych dostaw (terminy, ilości, dokumentacja księgowa) biegły zobowiązany był do weryfikacji tych kwestii nie tylko z punktu widzenia zasad rachunkowości, księgowości sformułowanych w przepisach, ale także i zapisów przywoływanej Uchwały RM nr 60/98 z 30 lipca 1998 r. stanowiącej, co słusznie zauważa biegły i podnoszą oskarżeni oraz świadkowie pracownicy ARR, iż zboże miało pochodzić ze zbiorów 1998 r. i winno być dostarczone do 31.10.1998 r. w wyznaczonym punkcie skupu, przyjęte na stan, przebadane i rozliczone. Za taką interpretacją omawianych zasad przemawiają i inne przesłanki, a mianowicie to, iż dopiero w regulacjach kolejnych skupów interwencyjnych zostało wprowadzone zastrzeżenie dotyczące depozytów oraz okoliczności podpisywania umowy przez (...) z ARR, w szczególności i ilości zboża, z których wynika, iż dochowanie wszystkich zasad skupu, jakie przyjmuje Sąd, a wcześniej prokurator i skupienie takiej ilości zboża, jaka została wylimitowana dla (...) w ciągu kilku dni byłoby wręcz niemożliwe. Jednakże taka interpretacja zasad skupu nie skutkuje uznaniem, iż zboże przyjęte po 31.10.1998 r. należało także z tej przyczyny zaliczyć do skupu interwencyjnego, bo bezsprzecznie zakwalifikowanie zboża skupionego po 31.10.1998 r. do tegoż skupu należy uznać za nieprawidłowe i wyczerpujące znamiona przestępstw przypisanych oskarżonym L. K. i M. S. oraz w innej postaci J. P.. Ponadto biegły J. B. (1) wypowiadał się w innych kwestiach, których, co słusznie podniósł skarżący, Sąd I instancji nie poddał wartościowaniu dowodowemu.

Analiza opinii biegłych tak J. B. (1), jak i S. M., w części dotyczącej wyliczeń ilości i wartości zboża skupionego w poszczególnych okresach, prowadząca do konstatacji, iż ich stanowiska w tym zakresie nie są do końca zbieżne, aczkolwiek zasadniczo się nie różnią, spowodowała konieczność rozstrzygnięcia tego problemu procesowego na gruncie art. 201 k.p.k.. Sąd Apelacyjny nie przychylił się w tej kwestii do stanowiska obrońcy wnioskującego o powołanie kolejnego biegłego, a postanowił o uzupełnieniu ich opinii i wypowiedzeniu się przez każdego z nich co do różnic występujących w ich opiniach, w obliczeniach nienależnych dopłat uzyskanych przez (...) od ARR w okresach do 21.10.1998 r., od 21 do 31.10.1998 r. i po 31.10.1998 r.. Stanowisko Sądu odwoławczego co do zboża skupionego w ramach tzw. depozytów sprawia, iż istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia o odpowiedzialności karnej oskarżonych nabrały wywody i wnioski biegłych dotyczące dostaw po 31.10.1998 r.. Weryfikując opinie obu biegłych w tym zakresie przyjęć należało, podobnie, jak uczynił to Sąd I instancji, ze względu na skrupulatność i dokładność biegłego S. M., iż to jego opinia w tym zakresie jest bardziej przekonująca od opinii biegłego J. B. (1). Biegły S. M. w sposób bardzo przejrzysty przeanalizował wszystkie dostawy objęte oskarżeniem, z przywołaniem w swojej pisemnej opinii dowodów, na podstawie których poszczególne operacje finansowe były czynione przez oskarżonych i dochodzona dopłata do interwencyjnego skupu zbóż w 1998 r.. Wykazał w sposób niezbity, analizując dowody źródłowe, rozbieżności i nierzetelność przy wielu dostawach. Takich walorów nie posiada opinia biegłego J. B. (1), chociaż – co trzeba podkreślić - to w ostatecznym rozrachunku zasadniczych różnic pomiędzy tymi opiniami nie ma i wyliczone przez biegłych ostatecznie kwoty nienależnej dopłaty nie odbiegają od siebie w sposób diametralny. Obaj

biegłi popełniają błędy rachunkowe, jednakże nie są to uchybienia takiej natury, aby zgodzić się z obrońcą, iż z tego powodu należy obie opinie odrzucić. Podkreślić należy, iż w tym zakresie biegły S. M. wyjaśnił swoje pomyłki w sposób przekonujący i zdaniem Sądu Apelacyjnego na podstawie jego opinii, a zwłaszcza wyliczeń cząstkowych dotyczących poszczególnych dostaw, da się czynić trafne ustalenia faktyczne. Chociaż nie w pełni, bowiem przy ustalaniu wysokości szkody nie ma podstaw do uwzględniania potrąconych przez ARR dopłat, co nastąpiło już w VI 2000 r. Jednakże niepodzielenie poglądu biegłego w tym zakresie, w kwestii, która przecież nie wymaga wiedzy specjalistycznej, nie stoi na przeszkodzie w wydaniu ostatecznego rozstrzygnięcia.

Przechodząc w tym miejscu do szczegółowych wyliczeń wskazać należy, za biegłym S. M., iż oskarżeni przedłożyli dokumenty stwierdzające nieprawdę co do skupu 714,22 ton żyta (str. 7 opinii uzupełniającej biegłego S. M.) i 105,91 ton pszenicy. Z danych przedstawionych przez biegłego w części opisowej opinii sporządzonej w postępowaniu przed Sądem Okręgowym i tabel oraz objaśnienia do tabel pod poz. 10, wynika, iż (...), co do pszenicy, wykazał nie zaistniały w okresie do 31.10.1998 r. skup 42,58 tony od PRH (...) sp. z o.o. i 63,329 tony, a nie 32,611 tony od Gospodarstwa Rolnego Z. P.. W odniesieniu do Z. P. z zebranych dowodów wynika bowiem, iż (...) wykazał skup interwencyjny 100 ton, podczas, gdy z dowodów magazynowych wynika, iż w okresie skupowym nabył od tego gospodarstwa dnia 22.10.1998 r. 19,030 tony i w dniu 30.10.1998r. 17,659 tony, a więc łącznie 36,68 ton (objaśnienie do tabel nr 10). Odejmując od ilości wskazanej do skupu interwencyjnego ilości rzeczywiście nabyte otrzymamy ilość, a więc 63,33 tony w stosunku do których „N. otrzymał nienależną dopłatę za skup zboża od tego producenta. Dalej po zsumowaniu ilości pszenicy od tych dwóch dostawców -105,91 ton - i po przemnożeniu tej ilości przez kwotę 90 zł otrzymujemy łączną ilość pszenicy na którą została pobrana przez (...) nienależna dopłata. Po szczegółowym przeanalizowaniu opinii biegłego S. M., co dostaw dotyczących żyta, oraz tabeli pt. „Zestawienie zweryfikowanych ilości i terminów skupu interwencyjnego ..” stwierdzić trzeba, iż wszystkie wyliczenia ilości żyta nienależnie przedstawionego do dopłat są prawidłowe, co wynika z zestawień sporządzonych przez biegłego i analizy części opisowej opinii, zatem należało ustalić, za biegłym S. M., iż (...) nie nabył w okresie do 31.10.1998 r.: od Gospodarstwa Rolnego (...) S. S. 100 ton, od Gospodarstwa Rolnego (...) S.C. A. P. 96 ton, od „Gospodarstwa Rolnego(...)” F. B. 60 ton, od „Rodzinnego Gospodarstwa Rolnego” J. B. (2) i G. B. 80,70 ton, od Przedsiębiorstwa Rolno-Handlowego (...) Sp. z o.o. L. N. 100 ton, od Sp. z o.o. (...) 277,52 ton. Ilość 714,22 ton żyta przemnożona przez 60 zł daje kwotę 42 853,20 zł. Jeżeli chodzi o nienależne dopłaty za przechowanie zboża, to wyniosły one 4 100,65 zł (820,13 ton x 5 zł). Po zsumowaniu wszystkich kwot łączna kwota wyludzonej dopłaty wyniosła 56 485,75 zł, a więc okazała się niższa od przyjętej przez Sąd I instancji w zaskarżonym wyroku o ponad 20 000 zł, co oczywiście znalazło odbicie także w wymierzonej karze, gdyż niższa wartość szkody, to i mniejsza społeczna szkodliwość i stopień winy.

Obrońca w swojej apelacji nie odnosi się szczegółowo do poczynionych ustaleń faktycznych i zaprezentowanej przez Sąd I instancji oceny dowodów, odsyłając do oświadczeń pisemnych złożonych przez oskarżonych L. K. i J. P. z tym że oświadczeń tych nie można potraktować jako oświadczeń złożonych w trybie art. 453§2 k.p.k., jako że nie zostały podpisane przez oskarżonych.

Jednakże Sąd Apelacyjny, z uwagi na to, iż apelacja pochodzi od obrońcy zobowiązany jest także do kontroli wyroku pod kątem rażącej niesprawiedliwości orzeczenia (art. 440 k.p.k.). Sprawdzenie zapadłego orzeczenia w tym kontekście oraz z uwzględnieniem zastrzeżeń sformułowanych przez oskarżonych prowadzi do wniosku, iż - chociaż uzasadnienie Sądu I instancji dalekie jest od poprawności, to wymowa materiału dowodowego zebranego w sprawie, ocenionego zgodnie z wymogami określonymi m.in. w art. 2, 4, 5 i 7, 410 k.p.k., a zwłaszcza opinii obu biegłych z zakresu rachunkowości, jest taka, iż nie sposób zgodzić się z obrońcą i oskarżonymi, iż brak jest podstaw do pociągnięcia ich do odpowiedzialności karnej za czyny przypisane im przez Sąd Apelacyjny.

Nie sposób uznać, iż w postępowaniu karnym złamano zasadę domniemania niewinności i obiektywizmu. Nie było też tak, iż wina oskarżonych została przesądzona jeszcze przed rozpoczęciem procesu, skoro przecież ostateczny zakres odpowiedzialności karnej oskarżonych został określony przez Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 4.10.2012 r. i na podstawie przede wszystkim opinii biegłych sporządzonych w niniejszym postępowaniu odwoławczym. Biorąc pod uwagę treść rozstrzygnięć i całokształt okoliczności ujawnionych na rozprawie trudno przyjąć, iż na orzeczenia sądów obu instancji najistotniejszy wpływ miały orzeczenia zapadłe w innych sprawach wobec rolników i w ten

sposób naruszona została zasada samodzielności jurysdykcyjnej, bo przecież z powyższej, a i poniższej argumentacji widać jednoznacznie, iż nie tylko te przesłanki, a mianowicie zeznania rolników zadecydowały o przyjęciu sprawstwa oskarżonych. Nie ma zatem żadnych podstaw do uznania, iż Sąd I instancji dopuścił się manipulacji dowodami z zeznań rolników czy innymi dowodami oraz naruszył prawo do obrony nie przeprowadzając dowodów istotnych dla interesów procesowych oskarżonych. Te sugestie oskarżonych i obrońcy wypływają z faktu, iż zeznania rolników obciążają oskarżonych i dlatego oskarżeni oraz ich obrońca dążą do ich podważenia. Takie zamierzenia należy uznać za bezskuteczne, gdyż dowodów tych nie można wyeliminować z procesu tylko dlatego, że na podstawie wyjaśnień tych osób złożonych w swoich sprawach, a niekorzystnych dla oskarżonych, sądy orzekły o odpowiedzialności karnej tych dostawców zbóż. Dowody te w niniejszej sprawie należało ocenić zgodnie z regułą wyrażoną w art. 7 k.p.k. tak, jak inne dowody. Rzeczywiście Sąd I instancji takiej szczegółowej analizy treści tych dowodów nie przeprowadził, a i uzasadnienie pisał ponad rok, jednakże te uchybienia, z uwagi na wymowę całokształtu materiału dowodowego i okoliczności ujawnionych na rozprawie, a zwłaszcza opinii biegłych z zakresu rachunkowości, nie mogły mieć wpływu na treść wyroku, gdyż szczegółowa analiza każdego z przeprowadzonych dowodów doprowadziłby do takiego rezultatu, iż oskarżeni są sprawcami przestępstw im przypisanych. Nie sposób przy tym zaaprobować stanowiska obrońcy wyrażonego w uzasadnieniu apelacji, iż świadkowie ci obciążyli się ponad to, co zrobili, a zacytowaną wypowiedź jednego z rolników, o tym, iż wygodniej i taniej było mu się przyznać niż przez wiele lat przyjeżdżać na proces do S. należy uznać za wykrętną, gdyż przecież nikt z normalnie myślących i postępujących nie przyznaje się do przestępstwa, którego nie popełnił i względy o jakich mówi jeden z rolników nie mogły być powodem do zajęcia takiej postawy procesowej.

Przy stanowisku Sądu Apelacyjnego, dotyczącym uznania skupu zboża z depozytów jako spełniającego zasady skupu interwencyjnego, większość spostrzeżeń podnoszonych przez oskarżonych w toku postępowania jest nieistotna. Odnosnie kwestionowania dostaw realizowanych po 31.10.1998 r., a włączonych do skupu interwencyjnego i dopłat, to uwagi oskarżonych należy potraktować jako nieprzekonującą polemikę z opiniami biegłych, a zwłaszcza biegłym S. M. i dokumentami źródłowymi, z których jednoznacznie wynikają fakty ustalone przez Sąd Apelacyjny i nierzetelność oskarżonych oraz ich zabiegi ukierunkowane na uzyskanie nienależnych dopłat na kwotę ponad 56 tys. zł. Nie sposób przy tym, mając na względzie zgromadzone dokumenty źródłowe i opinie biegłych oraz także treść wyjaśnień oskarżonych i zeznań świadków, podzielić argumentacji skarżących, iż nie wiedzieli o tym, iż do dopłat zaliczyli zboże, którego dostawy następowały po terminie. Ze wskazanych dowodów wynika, iż oskarżeni mieli bieżącą orientację w przebiegu skupu i ilości dostarczonego zboża, bowiem każdego poniedziałku odbywały się narady pracowników (...) w czasie których omawiano wykonanie zadań z poprzedniego tygodnia i ustalano zadania na następny tydzień. Wszyscy oskarżeni mieli aktualne informacje o przebiegu skupu. Sam L. K. wyjaśnił, iż pozostali oskarżeni konsultowali z nim kwestie skupowe i informowali go o nich na bieżąco. To samo wynika też z wyjaśnień pozostałych oskarżonych. To przecież L. K. podpisywał umowę z ARR, zatem nie sposób przyjąć, iż nie miał świadomości tego, jakie są wymogi skupu i tego, co zostało mu przypisane, a mianowicie, iż do skupu nie może być zaliczone zboże skupione po 31.10.1998 r.. Skoro zaś M. S. zajmował się skupem i łącznie J. P. bezpośrednio zajmowali się dokumentacją skupową, to ich wiedza w tym zakresie (bieżący przebieg dostaw) nie podlega dyskusji. Nie ma też wątpliwości, iż M. S. był osobą odpowiedzialną w (...) za skup zbóż. Dodać przy tym należy, iż z dowodów przeprowadzonych przez Sąd I instancji wynika jednoznacznie, iż dyspozycje co do przebiegu interwencyjnego skupu zbóż pochodziły nie tylko od M. S., ale i L. K. (M. D.). Tak więc ich tłumaczenia o tym, iż nie mieli wystarczającej orientacji co do przebiegu skupu i o tym, iż nie mieli świadomości, że do rozliczeń zostało zaliczone zboże, które nie było skupione przed 31.10.1998 r. są nieprzekonujące. Podkreślić w tym miejscu wypada, w nawiązaniu do uwag oskarżonych o tym, iż brak jest bezpośrednich dowodów na istnienie u nich świadomości powyższych nieprawidłowości, że udowodnienie nie musi oznaczać sytuacji, w której każde ustalenie musiałoby zawsze wynikać bezpośrednio z konkretnych dowodów. Może ono wpływać także z nieodpartej logiki sytuacji stwierdzonej konkretnymi dowodami, jeżeli stanowi ona oczywistą przesłankę, na podstawie której doświadczenie życiowe nasuwa jednoznaczny wniosek, że dana okoliczność faktyczna istotnie wystąpiła (zob. tak SN w wyroku z 4 października 1973 r., III KR 243/73, OSNKW 2/1974, poz. 33 i M. Cieślak, Glosa, w: OSPiKA 9/1974; oraz J. Nelken, Glosa, w: NP 1/1974). Zatem, pomimo powyższych uwag oskarżonych, są podstawy do uznania ich sprawstwa w zakresie przyjętym w wyroku i do odrzucenia ich zastrzeżeń w tym zakresie.

Podobnie, a więc jako niezasadne, należy ocenić twierdzenia oskarżonych dotyczące nielogiczności zapłaty rolnikom za niedostarczone zboże, już chociażby z tego względu, iż zaliczone do skupu spóźnione dostawy to jedne z wielu dostaw realizowanych przez te podmioty w ramach wieloletniej współpracy i licznych zobowiązań, zatem te okoliczności sprzyjały także posługiwaniu się dokumentami i rozliczeniami w taki sposób, jak to czynili oskarżeni i pozostawało w interesie obu stron, tj. rolników i (...). W takim stanie rzeczy nie przekonuje argumentacja oskarżonego L. K., iż nielogicznym byłoby płacenie rolnikom za zboże niedostarczone, tym bardziej, iż świadkowie mówią wprost o tym, i co nie wydaje się nieracjonalne w powyższych realiach, iż pracownicy (...), np. R. S. uzależniali rozliczanie przez rolników zboża po cenach agencyjnych od wystawienia przez rolników rachunków za zboże z datą 30.10.1998 (np. zeznania A. P., F. B., J. B. (2), G. B., L. N., R. R., H. K., Z. P., S. S.).

Podnoszone przez oskarżonych dalsze okoliczności nie są takiej natury, aby mogły doprowadzić do uniewinnienia oskarżonych. Odmowa przyjęcia do skupu interwencyjnego dalszych ilości zboża od rolników mogła być wynikiem wysokości limitu przyznanego (...). Zmianę zeznań jednego z rolników S. S. i zaprzeczenie w sądzie wcześniejszym pomawiającym zeznaniom należy potraktować jako nieprzekonującą, już chociażby w zestawieniu z wymową innych dowodów przemawiających za wiarygodnością zeznań tego świadka z postępowania przygotowawczego. Ewentualne niepociągnięcie do odpowiedzialności karnej któregoś z rolników wystawiających nieprawdziwy dokument nie może mieć znaczenia dla odpowiedzialności karnej oskarżonych. Jeżeli chodzi o interpretację dowodów źródłowych i wykazanie nieprawidłowości dostaw zaistniałych po 31.10.1998 r., to odwołać się należy w tym zakresie do opinii biegłych J. B. (1) i S. M., wskazujących na ewidentne nieprawidłowości w tym zakresie. Przy takiej wymowie i treści ich opinii, a zwłaszcza po szczegółowym wykazaniu przez S. M. nierzetelności dokumentacji przy poszczególnych dostawach i nieprzedstawieniu przez oskarżonych, poza ogólnikowymi spostrzeżeniami, konkretnych argumentów podważających stanowisko biegłych, ich polemiczne uwagi należy uznać za niezasadne, nawet przy niedoskonałościach uzasadnienia wykazywanych przez obrońcę i oskarżonych oraz przy podnoszeniu przez oskarżonych innych (pozostałych) wątpliwości dotyczących np. współpracy z firmą (...), świadectw jakościowych, kontroli NIK-u, które częściowo straciły również na aktualności i znaczeniu dla obrony po ograniczeniu działalności przestępnej oskarżonych L. K., M. S. i J. P. do dostaw po 31.10.1998 r..

Tak obrońca J. P., jak i sama oskarżona wielokrotnie podnosili, iż oskarżona nie miała orientacji i świadomości tego, iż w dokumentacji istotnej dla uzyskania dopłat do interwencyjnego skupu zbóż i w samych dostawach istniały jakieś nieprawidłowości. Powyższe uwagi poczynione przez Sąd Apelacyjny przeczą takim stwierdzeniom. Roli oskarżonej nie można widzieć tylko tak, jak przedstawiają ją obrońca czy sama oskarżona, bo przecież oprócz zajmowania się kwestiami księgowymi J. P. uczestniczyła też w wymianie korespondencji i m.in. sporządzała pismo z dnia 4 listopada 1998 r. o wydzielenie i oznakowanie partii 1958 ton pszenicy, co nastąpiło już po okresie skupowym, a przecież wszystkie czynności faktyczne z tym związane powinny nastąpić do 31.10.1998 r.. Nie sposób uznać za przekonujących twierdzeń oskarżonej o tym, iż wszystko, co wpisywała do komputera zgadzało się z rzeczywistością i dokumentami jakie otrzymywała z magazynów, bo przeczą temu opinie obu biegłych z zakresu rachunkowości, w tym zwłaszcza opinia biegłego S. M.. Z wywodów opinii biegłego S. M. jednoznacznie wynika na czym polegała nierzetelność dokumentacji przy każdej dostawie objętej opisem czynu przypisanego oskarżonej. Nie do przyjęcia są też jej tłumaczenia, iż nie знаła faktycznych dni i ilości dostawianego zboża. Takim wyjaśnieniem przeczy chociażby to, co wyżej zostało stwierdzone, a mianowicie cotygodniowe narady i kontrolowanie na bieżąco przez oskarżoną, jako referenta księgowego ilości dostaw. Gdyby było inaczej, to przecież prowadzenie takiego skupu i jego rozliczenie, w sposób, jaki to nastąpiło, byłoby niemożliwe. Ponadto nie można tracić z pola widzenia i tego, iż to oskarżona, sporządzając dowody dostaw rozliczenia za zboże z datą 30, 31.10.1998 r. i z tą datą dysponowała autentycznymi dokumentami „magazyn przyjmie”. Skoro wpisywała w nowe dokumenty te same ilości zboża, nazwy producentów, to nie sposób w tych okolicznościach przyjąć, iż czyniąc tak nie miała świadomości, że na dzień 31.10.1998 r. wszystkie dostawy zostały zrealizowane w tym i te ujęte w opisie czynu, bo przecież przeczą temu chociażby opinie biegłych zwłaszcza S. M. czy zeznania wymienionych świadków. Oskarżona powołuje się na biegłego J. B. (1) i na to, iż według tego biegłego jej działania były zgodne z wymaganiami ustawy o rachunkowości. Jednakże pomija to, co ten biegły zaznacza, a mianowicie, iż tak byłoby, gdyby J. P. o tych nieprawidłowościach nie wiedziała. Całokształt okoliczności sprawy, w tym również i pismo z dnia 26.11.1998 r., jakie oskarżona pisała do (...) o wystawienie nowych kart analiz

potwierdza tezę o tym, iż J. P. wiedziała o nieprawidłowościach w dokumentowaniu skupu interwencyjnego zbóż, a jako referent księgowy na bieżąco była zorientowana, kiedy i jakie ilości zboża dostarczali poszczególni kontrahenci i że wykazane w opisie czynu ilości pszenicy i żyta nie zostały przyjęte do 31.10.1998 r..

Nie ulega też wątpliwości, iż J. P., zatrudniona w (...) sp. z o.o., jako referent księgowy, była, w świetle art. 271§1 k.k. osobą upoważnioną do wystawienia dokumentów, dokumentacji księgowej i tym samym podmiotem tego przestępstwa. Wystawiając dokumenty przedłożone w ARR potwierdzające skup przed datą 31.10.1998 r. od rolników w ilościach wskazanych w opisie czynu, w sytuacji, kiedy dostawy te nie nastąpiły przed tą datą, oskarżona poświadczyla nieprawdę. Niewątpliwym jest też i to, iż wskazane działania i okoliczności miały znaczenie prawne, ponieważ spowodowały wypłatę na rzecz (...) nienależnych dopłat w kwocie ponad 56 tys. zł. Oskarżona osobiście korzyści majątkowej nie osiągnęła, ale taką korzyść majątkową uzyskała spółka (...), dlatego zasadne jest przyjęcie w kwalifikacji prawnej jej czynu §3 (postaci kwalifikowanej) tego przestępstwa.

Zmiana zakresu działalności przestępnej oskarżonych L. K. i M. S. miała wpływ na kwalifikację prawną czynu w zestawieniu z przestępstwem zarzuconym oskarżonym L. K. i M. S. w punkcie I, jako że kwota szkody 56 485,75 zł, stosownie do art. 115§5 k.k., nie stanowi mienia znacznej wartości, gdyż mieniem znacznej wartości, jest mienie, którego wartość w czasie popełnienia czynu zabronionego przekracza 200 000 zł.

Znaczne ograniczenie działalności przestępnej oskarżonych miało wpływ na ocenę naganności ich zachowań przestępnych i musiało znaleźć odzwierciedlenie w wymiarze kary. Dlatego też Sąd Apelacyjny wymierzył oskarżonym L. K. za czyn I oraz M. S. za czyny I i II niższe kary pozbawienia wolności (10 miesięcy) i grzywny (po 80 stawek dziennych obaj oskarżeni za czyn I i 40 stawek M. S. za czyn II) dostosowując je do stopnia winy i społecznej szkodliwości czynów, celów prewencyjnych oraz do warunków i właściwości osobistych oskarżonych, sposobu życia przed i po popełnieniu przestępstwa. Nadmienić należy, iż pozytywne cechy, związane z osobami sprawców, nie nasuwają zastrzeżeń. Zróznicowanie wysokości stawek dziennych grzywny wynikało z różnic w zakresie stosunków majątkowych, dochodów oskarżonych.

Wymierzając oskarżonemu M. S. karę 6 miesięcy pozbawienia wolności i 40 stawek dziennych grzywny po 20 zł każda za przestępstwo przypisane mu w punkcie 3 wyroku Sądu Apelacyjnego Sąd odwoławczy miał na względzie także to, iż jego czyn został popełniony w formie zjawiskowej pomocnictwa, charakteryzującej się mniejszą ujemnością niż sprawstwo. Okoliczności przedmiotowe i podmiotowe czynu, osoba sprawcy, jego stosunki majątkowe, a także względy na prewencję ogólną i szczególną przemawiają za wymierzeniem M. S. kary pozbawienia wolności i grzywny na poziomie dolnego progu zagrożenia tymi sankcjami.

Ścisły związek czasowy i przedmiotowy przestępstw przypisanych M. S., a także względy prewencyjne przemawiają za tym, aby przy łączeniu kar pozbawienia wolności i grzywny na podstawie art. 85 i 86§1 k.k. zastosować zasadę absorpcji.

Niekaralność, poprawny sposób życia przed i po popełnieniu przestępstw, z uwzględnieniem odległego czasu ich popełnienia, pozwalają na postawienie pozytywnej prognozy kryminologicznej wobec L. K. i M. S. i dlatego na podstawie art. 69§1 i 2 k.k. i 70§1 pkt 1 k.k. Sąd odwoławczy wykonanie orzeczonych kar pozbawienia wolności zawiesił na okres próby 2 lat uznając, iż ten minimalny okres probacji będzie wystarczający do osiągnięcia wszystkich celów kary.

Okoliczności sprawy nie dostarczyły podstaw do nadzwyczajnego złagodzenia kary wobec J. P., dlatego Sąd wymierzył ją w minimalnym rozmiarze, mając na uwadze rolę oskarżonej, sposób działania, działanie pod wpływem M. S., który nadzorował interwencyjny skup zbóż. Powyższe przesłanki określające zarazem stopień winy i społecznej szkodliwości czynu, a także zakaz reformationis in peius, sprawiły, iż należało oskarżonej wymierzyć karę 6 miesięcy pozbawienia wolności. Niekaralność, sposób życia oskarżonej, upływ czasu od chwili czynu pozwalają na postawienie pozytywnej prognozy kryminologicznej i zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności na okres minimalny 2 lat. Z uwagi na to, iż przestępstwo popełnione przez J. P. miało niebłaży charakter i popełnione zostało w celu osiągnięcia korzyści majątkowej sąd orzekł wobec oskarżonej grzywnę 40 stawek dziennych po 10 zł, uznając, iż jest ona dostosowana do

okoliczności podmiotowych i przedmiotowych czynu oraz sytuacji materialnej oskarżonej i zarazem spełni, wespół z zastosowanym środkiem probacyjnym, cele zapobiegawcze i wychowawcze.

Wszystkie omówione wyżej przesłanki dały podstawę do zmiany wyroku w stosunku do L. K., J. P. na podstawie art. 437§2 k.p.k. oraz do M. S. dodatkowo na zasadzie art. 435 k.p.k., w sposób przyjęty w sentencji, gdyż te same względy przemawiały za zmianą wyroku wobec tego oskarżonego, co i za zmianą wyroku wobec L. K. i J. P..

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do zwolnienia oskarżonych od kosztów sądowych, gdyż ich status materialny i sytuacja rodzinna pozwalają na ich poniesienie i dlatego na podstawie art. 627 w zw. z art. 634, 636§1 i 633 k.p.k. obciążył ich wydatkami za postępowanie odwoławcze związanymi z ich udziałem w sprawie, a na zasadzie art. 2 ust. 1 pkt 2 i art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych wymierzył opłaty za obie instancje: L. K. 820 zł, M. S. 500 zł i J. P. 200 zł.